

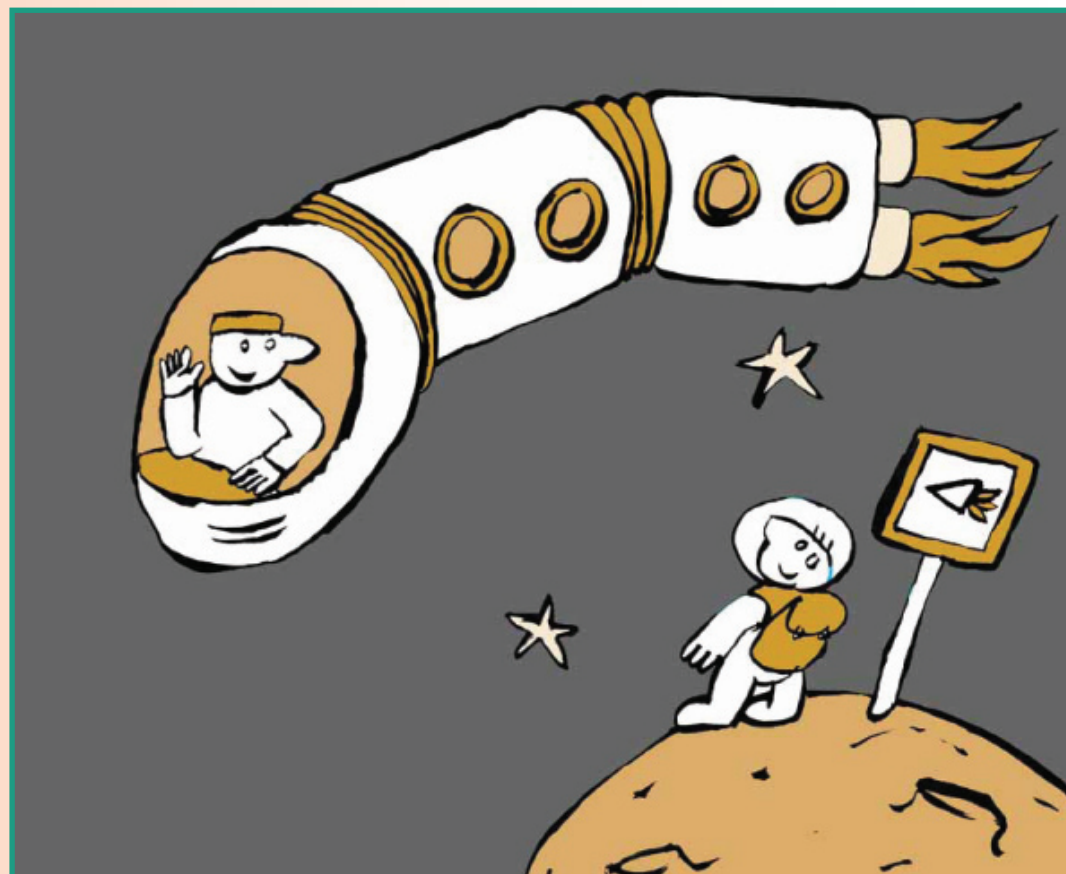
HOGYAN UTAZUNK HOLNAP?

AZ UTAZÁS ESZKÖZEINEK ÉS AZ UTAZÁS IRÁNTI
EMBERI, TÁRSADALMI IGÉNYEKNEK A FEJLŐDÉSE

Készítette: Nahalka István

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

A 5. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I. a) Feladatismertetés					
A	A feladat ismertetése. 10 perc	Figyelem	Frontális osztálymunka – magyarázat		P1 (Módszertani ajánlások a pedagógusnak)
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II. a) Milyen lesz 50 év múlva a közlekedés?					
A)	Milyen tudományos és technikai eredményeket alkalmaznak ötven év múlva a közlekedésben? Bemutatót készítenek a csoportok. 80 perc	Kreativitás, információk felkutatása, kezelése, vázlatkészítés, bemutató készítése, vitakészség	Kooperatív tanulás – ötletbörze, mozaik, megbeszélés, vitamódszerek önálló alkalmazása (az egész kerete projekt)		Komoly számítógépes, projektoros felszerelés, nyomtató, szkenner vagy nagy fehér papírok, rajzeszközök

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B)	A közlekedés környezeti problémái. Megoldási lehetőségek 50 év múlva Bemutatót készítenek a csoportok. 80 perc	Kreativitás, információk felkutatása, kezelése, vázlatkészítés, bemutató készítése, vitakészség	Kooperatív tanulás – ötletbörze, mozaik, megbeszélés, vitamódszerek önálló alkalmazása (az egész kerete projekt)		
C)	A közlekedés társadalmi összefüggéseivel kapcsolatos problémák megoldása 50 év múlva Bemutatót készítenek a csoportok. 80 perc	Kreativitás, információk felkutatása, kezelése, vázlatkészítés, bemutató készítése, vitakészség	Kooperatív tanulás, ötletbörze, mozaik, megbeszélés, vitamódszerek önálló alkalmazása		
D)	A közlekedési eszközök kinézete, kényelme, tervezése 50 év múlva Bemutatót készítenek a csoportok. 80 perc	Kreativitás, információk felkutatása, kezelése, vázlatkészítés, bemutató készítése, vitakészség	Kooperatív tanulás, ötletbörze, mozaik, megbeszélés, vitamódszerek önálló alkalmazása		
II. b) Ahogy a csoportok látják 50 év múlva a közlekedést					
A)	A csoportok beszámolnak és megvitatják a beszámolókat. 40 perc	Kommunikáció, vitakészség	Kooperatív tanulás – csoportbeszámoló csoportforgóval, vita		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III. a) Összefoglalás, értékelés					
A)	<p>A tanár összefoglalója és értékelése. Nagyon szűkre szabott az idő, csak egy áttekintő tanári értékelésre, összefoglalásra nyílik lehetőség. A tanár ne elsősorban az alkalmazott ismeretek tudományosságával és elsajátítási szintjével foglalkozzék az értékelésben, hanem sokkal inkább azzal, hogy mennyire voltak ötletesek, kreatívak a csoportok, s hogy mennyire sikerült megszervezniük a kooperatív tevékenységet. Ez egy igazán bonyolult, sokféle tevékenységet tartalmazó, nehezen szervezhető modul, ezért ha a gyerekek jól helytállnak, nagy dicséretet érdemelnek. Részletezze is a tanár, hogy az ötletesség terén és a szervezésben, a kooperatív munka során milyen mozzanatok emelhetők ki elsősorban olyanként, amelyeket máskor is érvényesíteni kell.</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>		Frontális osztálymunka – értékelés		

Melléklet

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS, A TEVÉKENYSÉGEK RÉSZLETEZÉSE

Bevezetőként itt csak a feladatok ismertetésére és a munka megszervezésére van szükség, mert feltételezhetjük, hogy a téma és a feldolgozás módszere szinte „automatikusan” megteremti a motivációt. A feladat: csoportmunkában feldolgozni, „kikutatni” a következő témákat (vagy közülük hármat, attól függően, hogy a később bemutatandó szervezések közül melyiket választja a tanár):

- Milyen közlekedési eszközökkel utazunk 50 év múlva? (tudományos és technikai, energetikai alapkérdésekkel foglalkozó csoport)
- Hogyan tudjuk majd megvédeni a környezetet a közlekedés során bekövetkező szennyeződéstől? (környezeti kérdésekkel foglalkozó csoport)
- Milyen szerepet játszik majd 50 év múlva a közlekedés az életünkben, hogyan hat a társadalomra? (társadalmi, emberi kérdésekkel foglalkozó csoport)
- Hogyan néznek majd ki a közlekedési eszközök 50 év múlva? (esztétikai, tervezési, kényelmi (ergonómiai) kérdésekkel foglalkozó csoport)

Amint látható, a csoportokat érdemes úgy kialakítani, hogy a tudományos, technikai kérdések iránt érdeklődők, a környezeti problémákkal szívesen foglalkozók, az inkább a humán kérdésekben jártasak, illetve a művészeti érdeklődésűek kerüljenek be az egyes csoportokba. Azonban a munka szervezése, s ettől függően majd

a beszámolók szervezése is különféle lehet, most felsoroljuk a lehetséges alternatívákat:

- a) Az egész osztályból négy nagy csoport szervezése. Ekkor azt ajánlhatjuk a csoportoknak, hogy próbálják meg belül is kisebb csoportokban, párokban megosztani a munkát.
- b) Az egész osztályból csak három nagy csoport szervezése az első három feladatra (a beszámoló kicsit bonyolult jellege indokolhatja). Ekkormégnagyobb igénytermészetesen első munkamegosztásra, még kisebb csoportok működtetésére.
- c) Nyolc kiscsoport létrehozása, a fenti feladatok mindegyikén két-két csoport dolgozik párhuzamosan, együttműködés nélkül (a csoporton belül természetesen együttműködéssel).
- d) Hat kiscsoport működik a fenti feladatok közül az első háromban, hasonlóan a c) pontban leírtakhoz.

Mivel befolyásolja a gyerekek tevékenységét már az elejétől kezdve, ezért el kell mondanunk már a legelején a munka eredményeivel kapcsolatos követelményeket is, és a csoportbeszámolók módját is. Az a) és a b) változat szerinti munka esetén minden csoportnak kb. 7 perces beszámolót kell majd tartania, a c) és d) szervezések esetén azonban csak a csoportok fele tart beszámolót. Hogy ez esetben mely csoportok, az a szintén a követelmények közt szereplő, minden csoport által készítendő vázlat alapján dől majd el. Minden csoportnak kell tehát egy bő vázlatot készítenie arról, hogy mi szerepel majd a beszámolójukban. Ez egy 1-2 oldalas szöveg, amelyet a munka során folyamatosan készítenek el a gyerekek. A munka végeztével (a 2. óra végén) a csoportok beadják ezt a vázlatot, s a tanár gondoskodik róla, hogy mindegyik vázlatból

minden csoportnak jusson legalább egy példány. Arról, hogy a c) és d) eset megvalósulása esetén mely csoportok számoljanak be, kétféleképpen lehet dönteni:

- vagy a tanár dönt,
- vagy a gyerekek szavazással.

A szavazás (vagy tanári döntés), a megismerkedés a vázlatokkal időt igényel, ezért azt javasoljuk, hogy az első két óra után a harmadik egy kis szünet beiktatásával következzen, közben akár más modulok óráit is meg lehet tartani. Nem baj, ha a harmadik óra az előzők után két hét múlva kerül sorra. Ugyanis a csoportoknak lesz még egy feladatuk, ezt házi feladatként kell megoldaniuk: a beszámolót tartó csoportok munkájához valamilyen kiegészítést vagy kritikát kell majd mondaniuk a saját témájukkal összefüggésben. Ez az a mozzanat, ami biztosíthatja, hogy minden csoport foglalkozik majd minden csoport munkájával. A beszámolók idején minden csoport szereplése után néhány más csoport lehetőséget kap a véleménye, hozzáfűzése, esetleges kritikája elmondására. Ezeket a kommentárokat azonban nagyon szűkszavúra kell tervezni, 1-1,5 percnél többet nem kaphatnak ezek a csoportok.

A beszámolókkal kapcsolatos követelményeket érdemes nagyon pontosan megfogalmazni, mert az amúgy is bonyolult szervezésű tevékenység világos követelmények híján nem hozza meg a kívánt eredményt. Érdemes pontokba szedni a követelményeket:

- A beszámoló 7 percnél nem lehet hosszabb (a beszámoló csoportok számától függően a tanár módosítsa ezt a számot).
- A beszámolót a csoportból legalább három tanulónak kell tartani.
- A beszámolók elsősorban a csoport által jónak, érdekesnek tartott ötleteket vonultassák fel. Nem elsősorban arra van szükség, hogy az internetről leszedve mások ötleteit mutassák meg a csoportok, sokkal inkább arra, hogy a saját fantáziájukat használják. Ez persze nem jelenti azt, hogy ha az iskolában

megvan rá a lehetőség, ne használhatnák az internetet. De inkább csak részleteket és ismereteket szerezzenek, a beszámolóban már az ő fantáziájuk termékei legyenek dominánsak.

- Igyekezzenek a csoportok minél több szemléltetést alkalmazni. Ez persze erősen függ az iskola lehetőségeitől, de jó lenne, ha lehetne számítógépet és projektort használni – természetesen attól is függően, hogy vannak-e a csoportokban olyanok, akik erre már képesek –, jó lenne képeket, rajzokat készíteni, ha van rá mód, akkor internetet használva képeket kinyomtatni, s azokat körbe adni, de teljesen jó megoldás lehet fehér csomagolópapírra előre rajzokat készíteni stb.

A munka sikeréhez szükség van arra, hogy a gyerekek a feladat lényegét már korábban megismerjék, és némileg készülhessenek rá. Alakítsuk meg tehát a csoportokat legalább egy hónappal a modul sorra kerülése előtt, és ismertessük a gyerekekkel a feladatok tartalmát, a szervezési részletekre akkor még nincs szükség. Minden csoportból – létszámtól függően – egy vagy két tanulót kérjünk fel arra, hogy ők mindenképpen végezzenek „előtanulmányokat”, gyűjtsenek anyagokat, ezzel biztosíthatjuk, hogy minden csoportban lesz már anyag az induláskor az első órán. E tanulók lehetnek éppen azok, akik a csoport témájával kapcsolatban valamilyen különös elkötelezettséggel rendelkeznek, ám egyébként nem nagyon remekelnek más tanórákon.

- a) Az előkészítés, a feladatismertetés után jön a csoportok közel két tanórás munkája. Nem árt, ha ez a két óra viszonylag közel van egymáshoz. Ha úgy látjuk, hogy a csoportok kellő mennyiségben gyűjtöttek már előre anyagot, akkor akár egy dupla órát is szervezhetünk. Ha most munka közben kell elsősorban összeállítaniuk a bemutatókat, és megvitatni a kérdéseket, kitalálni az alapötleteket, akkor viszont jobb, ha eltelik némi idő, párnap a két óra között, hogy a csoportok esetleg

még utána nézhetnek néhány dolognak, gyűjthessenek még szükséges anyagokat. Ezt a feladatot tekinthetjük ilyenkor házi feladatnak.

A munka során a csoportok kialakítják a kb. 7 perces beszámolójukat, és elkészítik a már említett 1–1,5 oldalas vázlatot. Ez a munka e részének végeredménye.

- b) Itt most e tevékenység külön, órán kívüli szervezést igényel. A csoportok vázlatait le kell másolni olyan példányszámban, hogy minden csoport legalább egy példányt kapjon. Amennyiben 6 vagy 8 csoporttal dolgoztunk, vagyis a c) és d) esetben, gyorsan meg kell oldanunk (ha lehet, még aznap), hogy minden gyerek szavazzon róla, hogy mely csoportok beszámolója hangozzék majd el. Lehet sorszámozni a csoportokat, és kis cetliket leadni három-három javaslatot a három témára, de más módszer is kitalálható. A tanár a szavazatok alapján üzenje meg a csoportoknak, hogy kik tartanak majd beszámolót. Még egyszer hangozzék el a figyelmeztetés, hogy a csoportoknak mindegyik beszámolóhoz készülniük kell maximum egyperces hozzászólással.
- c) Tanórán kívüli, házi feladat keretében folytatott tevékenység a készülés a beszámolókra és az egyperces hozzászólásokra. Jó, ha erre a tevékenységre tudunk biztosítani kb. 2 hetet, és esetleg közbülső órán megkérdezzük egy-két csoportot, hogy folyik-e a munka, milyen nehézségeik vannak, szükségük van-e valamilyen segítségre. Azt is vegyük figyelembe, hogy a gyerekek az iskolán kívüli, tanórán kívüli tanulási formákban még kevésbé szokhattak hozzá a kooperatív tevékenységhez, még az is lehet, hogy ez az első alkalom ennek gyakorlására. Például biztosan nehézséget fog okozni számukra, hogy a csoport találkozóját megszervezzék. Álljanak rendelkezésre erre iskolai segítségnyújtási formák (pl. hely és idő biztosítása a könyvtárban, a számítógépes laborban, terem, ahol összejöhetnek a csoportok).

- d) A modul csúcspontja a beszámolás. Feszés ütemet kell tartani, hiszen sok a feladat, pörgős kell, hogy legyen a folyamat. Emelhetjük az alkalom fényét, ha meghívottak is részt vesznek, például meg lehet hívni a szülőket.